

بنام خالق زیبایی ها

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
مرکز آموزشی درمانی ضیائیان

طرح دوره دستیاران پزشکی خانواده در بخش جراحی بیمارستان ضیائیان

تهیه و تنظیم: گروه جراحی بیمارستان ضیائیان

فرم طرح دوره (Course Plan)

دانشکده پزشکی / گروه پزشکی خانواده

نام درس : روتیشن جراحی	
مدت زمان ارائه درس : ۱ ماه	مقطع : دستیاری
مسئول برنامه : دکتر فرزادواقف داوری	

مقدمه:

مراقبت از بیمار جراحی یک قسمت مهم از آموزش و تمرین پزشک خانواده است. پزشکان خانواده توسط همکار جراحان جهت ارزیابی بیمار جراحی ، دادن توصیه های لازم قبل و حین عمل به بیمار و کمک در اداره بیمار پس از جراحی فراخوانده می شوند. همچنین از پزشک خانواده خواسته می شود تا در مورد مناسب بودن جراحی برای بیمار و خطرات و سودمندی جراحی برای آنها توضیح دهد.

گاهی بیماران برای اینکه به آنها کمک شود تا در مورد جراحی خود بیشتر بدانند به پزشک خانواده مراجعه می کنند.

از همه مهم تر پزشکان خانواده لازم است بدانند چگونه بیماران را به طور مناسب و صحیح به جراح ارجاع دهند ، (بخصوص در موقعیت های اورژانس و تهدیدکننده حیات)

اهداف

اهداف آموزشی بخش جراحی بیمارستان ضیائیان در چهار حیطه
۱- توانایی (competency) ۲- منش (Attitude) و ۳- دانش (Knowledge)، ۴-
مهارت (Skill) به شرح ذیل می باشد:

حیطه مهارت

در پایان دوره دستکاری یک پزشک خانواده باید :

- ۱) باید بتواند یک ارزیابی جراحی انجام دهد و پلان درمانی مناسب را ابداع کند.
(Medical Knowledge , Patient Care)
- ۲) مراقبت های سرپایی و بستری را به سمت نهادهای مربوطه ارجاع دهد.
(Systemic-based Practice , Patient Care)
- ۳) توانایی داشته باشد تا به طور موثر با بیمار و اقوام بیمار ارتباط برقرار کند ، برای اینکه مطمئن شو آنها تشخیص بیماری و برنامه درمان بیمار را به طور کامل فهمیده باشند.
(Interpersonal & Communication Skills)
- ۴) توانایی داشته باشد با جراح ، سوپروایزر و مشاور در مورد علائم بیماری ، یافته های فیزیکی ، نتایج آزمایشات و برنامه پیشنهادی مراقبت از بیمار ارتباط برقرار کند.
(Interpersonal & Communication Skills , Professionalism)
- ۵) محدودیت های کاری خود را بشناسد و در موارد لزوم با سایر پزشکان در رشته های دیگر مشاوره کند.
(Professionalism, Practice-based Learning and Improvement)

حیطه منش

دستیار باید واجد منش خاص مورد انتظار برای یک پزشک باشد. به طور اختصاصی دستیار لازم است موارد زیر را دارا باشد:

- ۱) شناخت اهمیت همکاری بین پزشک خانواده و جراح در ارزیابی بیماران جراحی و مراحل تصمیم گیری برای درمان و مراقبت
- ۲) آگاهی از اصولی که باعث تفاوت علائم بیماری ها و نیاز به درمان طبی یا جراحی ناشی از آن می شود.
- ۳) نسبت به نگرانی و اضطراب بیمار و همراهان وی حساس باشد.

حیطه دانش

دستیار باید در زمینه های مختلف توانایی به کار بردن دانش زیر را داشته باشد:

۱- اصول پایه تشخیص جراحی:

- آناتومی جراحی
- فیزیولوژی زخم ، مراقبت و فرآیند ترمیم
- ارزیابی بالینی شامل : تاریخچه ، معاینه فیزیکی ، بررسی آزمایشگاهی و تشخیص های افتراقی علائم و نشانه های کلیدی بیماری های جراحی

۲- بیهوشی

- داروهای پیش از بیهوشی (Premedication)
- داروها و روش تجویز آنها
- روش های احیاء

۳- شناخت اورژانس های جراحی

۳-۱- تنفسی:

- انسداد راه هوایی
- ترومای قفسه سینه شامل :

Flail chest

هموتوراکس

پنوموتوراکس

۳-۲- گردش خون

- کاهش حجم خون (Hypovolemia)

خونریزی گوارشی
خونریزی در اثر تروما

۳-۳- شکم حاد:

- سوراخ شدگی احشاء
- انسداد روده
- هر نی گیر افتاده (incarcerated)
- اسکیمی فرانتربیک
- آپاندسیت حاد
- دیورتیکوسیت

۳-۴- بافت نرم

- عفونت نکروزان بافت نرم
- آسیب های حرارتی

۳-۵- تروما

۴- اعمال جراحی شایع

- آپاندکتومی
- هر نیورانی
- هموروئیدکتومی
- بای پس شریانی
- تیروئیدکتومی
- کله سیستکتومی
- کولتکتومی
- جراحی پستان (لامپکتومی-ماستکتومی)
- جراحی واریس
- پاراتیروئیدکتومی

۵- ارزیابی قبل از عمل (Preoperative assessment)

- شناسایی کاندیداهای مناسب جراحی
- ارزیابی خطر جراحی
- شناخت بیماری های همراه
- پروفیلاکسی آنتی بیوتیکی
- آماده سازی بیمار (روده ، داروها ، برنامه زمان بندی و غیره)

۶- مراقبت های حین عمل (Intraoperative Care)

- اصول اولیه ضد عفونی کردن و تکنیک های استریل
- مانیتورینگ بیمار
- مایع درمانی
- ارزیابی از نظر داشتن نیاز به ترانسفوزیون خون
- کنترل درجه حرارت
- استفاده از وسایل جراحی پایه

۷- مراقبت های پس از عمل (Postoperative assessment)

۷-۱- مراقبت های روتین:

- مراقبت از زخم
  - راه انداختن بیمار
  - اداره تغذیه بیمار
  - اداره درد
  - مراقبت از ساکشن ها و درن ها
- ### ۷-۲- شناخت و تشخیص عوارض شایع جراحی
- **Work up** تب و اداره آن
  - باز شدن زخم
  - احتباس ادراری
  - خونریزی
  - پنومونی
  - آتلکتازی
  - **Overload** مایع
  - واکنش به ترانسفوزیون خون
  - ترومبوفلیت
  - آمبولی ریه
  - اولیگوری

- نارسایی تنفسی

- ایلئوس

- عفونت

- شوک

۸) جراحی های سرپایی

- انتخاب صحیح بیمار

- روش های بیهوشی و بی دردی

- اصول مراقبت بعد از عمل

- پیگیری بیمار (follow up)

۹) مراقبت از بیماری های شایع در مطب

- توده ها - تورم ها و آبسه ها

- بریدگی های ساده

- سوختگی های سطحی

- روش های متداول بی حسی

۱۰) تشخیص و درمان زخم های جراحی

- زخم های نافذ

- کندگی ها - له شدگی ها یا بریدگی ها

گزیدگی ها

۱۱) مراقبت از دهنده ها و گیرنده های اعضا

۱۲) مراقبت از بیمارانی که تحت جراحی باریاتریک (چاقی مرضی) قرار گرفته اند.

۱۳) ملاحظات اخلاقی، قانونی و اجتماعی - اقتصادی

- رضایت آگاهانه

- کیفیت زندگی بیماران

- حساسیت های فرهنگی

- موضوع پایان زندگی (End-of-Life)

حیطه مهارت

دستیار باید توانایی انجام موارد زیر را به طور مستقل داشته باشد یا به طور صحیح ارجاع دهد :

- (۱) ارزیابی قبل از عمل
- (۲) ارزیابی ریسک جراحی ، شامل ارزیابی استفاده از دارو
  - ارزیابی ریسک جراحی
  - ارزیابی فیزیکی
  - ارزیابی رادیوگرافیک
  - روش های تشخیصی غیرتهاجمی
  - روش های تشخیصی تهاجمی شامل :
    - پاراستنز
    - لاواژ نازوگاستریک
    - لاواژ پریتون
    - توراستنز
    - آسپیراسیون مثانه
    - برقراری راه وریدی مرکزی (LV Line)
    - کات دان وریدی
    - کاتتریزاسیون شریانی
    - آسپیراسیون سوزنی و بیوپسی
- (۳) شناخت بیمار نیازمند به تکنیک های جراحی اورژانس
  - کریکوتیروئیدوتومی
  - توراکوستومی سوزنی
  - پریکاردیوستنز
- (۴) مهارت های حین عمل
  - پرپ و درپ موضع جراحی
  - کمک در جراحی های بزرگ
  - استفاده پایه از ابزار جراحی
  - برش و جداسازی (انسیزیون و دیسکسیون)
  - اکسپوژر و رتراکسیون
  - هموستاز
  - تخمین میزان خونریزی
  - جایگزینی مایع
  - بستن زخم:
  - انتخاب تکنیک (لیگاتور ، استاپلر ، چسب)
  - انتخاب بخیه
  - درن ها
  - پانسمان ها

- (۵) مراقبت پس از عمل
- برداشتن بخیه ها
  - تعویض پانسمان
  - خارج کردن درن
- (۶) تکنیک های جراحی کوچک
- بی حسی موضعی
  - اکسیژاسیون و برداشتن ساده
  - برش و درناژ کیست ها و آبه ها
  - آسپیراسیون
  - خارج کردن اجسام خارجی
  - سوختگی های جزئی
  - وازکتومی
  - کوتریزاسیون
  - بیویسی پوست (پانچ ، شیو ، اکسیزیونال)
  - دبریدمان زخم
  - برش و برداشتن هموروئید ترومبوزه خارجی
  - جراحی ناخن
  - جراحی کرایو (نیتروژن مایع)
- (۷) شناخت و درمان زخم های وریدی ، شریانی و نوروپاتی
- (۸) درجه بندی و درمان زخم های فشاری

روش آموزش:

- ویزیت بیماران سرپائی مراجعه کننده به مراکز درمانی
- سخنرانی های آموزشی ، کنفرانس ها ، ژورنال کلاب و کارگاه های آموزشی
- حضور در اتاق عمل وعمومی و سرپائی
- حضور در اورژانس و آموزش حین کار

شرایط اجرا:

امکانات آموزشی بخش :

- اسلاید پروژکتور ، ویدئوپروژکتور و کامپیوتر
- Skill lab

آموزش دهنده:

منابع اصلی درس:

تیلور

- Rober E Raket.Text Book of Family Medicine 9th Edition
- F.Charles Bruni , etal . Schwartz Principles of Surgery 10th Edition
- Courtney M.Toensend , etal . Sabiston Text Book of Surgery 20th Edition

